

Dato: 6. februar 2008
Dok.: LBN42951

Udkast til tale til ministeren til brug for besvarelse af samrådsspørgsmål D-G (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg torsdag den 7. februar 2008.

Samrådsspørgsmål D:

”Vil ministeren redegøre for, hvordan et samarbejde om efterretningsoplysninger med lande, hvor anvendelse af tortur er udbredt, kan undgå at komme i modstrid med de internationale konventioner imod tortur?”

Samrådsspørgsmål E:

”Vil ministeren foranstalte en undersøgelse af Politiets Efterretningstjenestes viden i sagen om CIA's hemmelige flyvninger.”

Samrådsspørgsmål F:

”Kan ministeren afvise oplysningerne fra CIA's chef Michael Hayden til Politiken 21/10-07 om, at CIA har videregivet informationer til PET, der stammer fra CIAs fangeprogram?”

Samrådsspørgsmål G:

”Når PET modtager oplysninger fra et fremmed lands efterretningstvæsen, er det så praksis at spørge under hvilke omstændigheder, disse informationer er fremkommet, herunder om der har været brug af tortur?”

Svar:

1. Som bekendt har Retsudvalget bedt mig besvare spørgsmålene om Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med fremmede efterretningstjenester i et åbent samråd.

Det kommer derfor næppe som nogen overraskelse, at jeg her i dag kun kan svare forholdsvis kort og overordnet på spørgsmålene.

Men jeg vil naturligvis bestrebe mig på at sige så meget, som jeg nu kan. Og jeg vil i øvrigt gerne takke for at få den her lejlighed til at uddybe nogle af de emner, som vi kom ind på under hasteforespørgslen i går.

2. Hvad angår de påståede CIA-flyvninger havde regeringen som bekendt i går lejlighed til at redegøre grundigt for, hvad danske myndigheder måtte vide herom – og hvordan regeringen vil reagere på de nye oplysninger. Derfor vil jeg om dét emne tillade mig kort at opsummere det, der kom frem i salen i går:

Som udenrigsministeren understregede, har regeringen ikke kendskab til, at der skulle være foregået hemmelige CIA-overflyvninger – endside mellemlandinger – i Danmark, Grønland og Færøerne.

Nu kan jeg af åbenbare grunde normalt ikke besvare samrådspørgsmål – endside i et åbent samråd – om Politiets Efterretningstjeneste. Derfor kan jeg normalt heller ikke hverken be- eller afkræfte, hvilken viden efterretningstjenesten har eller ikke har om et bestemt spørgsmål.

Men i lyset af den helt særlige interesse, der er i at få belyst det her spørgsmål offentligt – og da der ikke er tale om en konkret sag, men om et helt generelt, man kunne næsten sige alment europæisk spørgsmål – har jeg valgt at fravige dette klare udgangspunkt, og Justitsministeriet har derfor indhentet en udtalelse fra Politiets Efterretningstjeneste.

Politets Efterretningstjeneste har i den forbindelse oplyst, at efterretningstjenesten har undersøgt sagen ved en gennemgang af tjenestens arkiver og henvendelser til tjenestens tidligere ledelser og andre relevante medarbejdere.

Politets Efterretningstjeneste kan på den baggrund oplyse, at tjenesten ikke fra de amerikanske myndigheder har modtaget underretning om et særligt CIA-program vedrørende frihedsberøvelse og afhøring af personer i udlandet.

Politets Efterretningstjeneste har heller ikke på andet grundlag haft kendskab til et sådant program forud for den offentlige omtale af spørgsmålet.

Og Politets Efterretningstjeneste kan heller ikke nikke genkendende til oplysningerne i pressen om, at CIA over for efterretningstjenesten skulle have forbeholdt sig ret til at udføre ”ensidige aktioner” i Danmark.

Regeringen har tidligere i Folketinget fremlagt alle de oplysninger, som danske myndigheder er blevet opmærksom på vedrørende de fly, som påstås anvendt til ulovlige fangetransporter.

Som udenrigsministeren også fremhævede i går, tager regeringen imidlertid de nye oplysninger alvorligt.

Regeringen vil derfor nu i samarbejde med Grønland og Færøerne grundigt gennemgå de nye oplysninger om, at der skal have fundet CIA-flyvninger sted i dansk og grønlandsk luftrum.

Og regeringen vil tage kontakt med de amerikanske myndigheder om dette spørgsmål.

Som udenrigsministeren også understregede, fører regeringen en aktiv og principfast menneskerettighedspolitik. Og regeringen tager afstand fra alle tiltag, som krænker tilbageholdtes rettigheder.

Og som udenrigsministeren ligeledes slog fast i går, har regeringen igen meddelt USA, at man fra dansk side går ud fra, at USA overholder sine forpligtelser over for Danmark - herunder i forbindelse med overflyvninger af dansk territorium.

3. Hvad angår det andet hovedtema i udvalgets samrådsspørgsmål – så vil jeg gerne starte med at slå fast, at jeg naturligvis på det skarpeste tager afstand fra enhver form for tortur. Det siger sig selv.

Og det er da netop også baggrunden for, at jeg i denne samling har i sinde at fremsætte et lovforslag om at indføre en bestemmelse om straffen for tortur i den danske straffelov.

Jeg har i flere tidligere folketingsbesvarelser haft lejlighed til at redegøre nærmere for de forskellige spørgsmål, der aktualiseres af Politiets Efterretningstjenestesamarbejde med efterretningstjenester i lande, som tje- nesten normalt ikke samarbejder med.

Som beskrevet i flere af disse besvarelser har terrorhandlinger mod den vestlige verden i de senere år understreget behovet for et tæt og intensiveret internationalt samarbejde om bekæmpelsen af terrorisme.

Det gælder også behovet for et samarbejde med lande, som Politiets Efterretningstjeneste ikke tidligere har samarbejdet med.

Politiets Efterretningstjeneste er meget opmærksom på, at dette samarbejde stiller nogle særlige krav til efterretningstjenesten.

For der skal - som både efterretningstjenesten og jeg selv ved flere lejligheder har understreget - ikke herske nogen tvivl om, at efterretningstjenestens samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere sker i overensstemmelse med dansk og international ret.

Og jeg har fuld tillid til, at Politiets Efterretningstjenestens samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere sker på en retssikkerhedsmæssigt fuldt tryggende måde.

4. Om den nærmere tilrettelæggelse af Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med udenlandske efterretningstjenester har tjenesten oplyst, at samarbejdet tager sigte på, at udenlandske efterretningstjenester løbende videregiver oplysninger om mistænkelige personer eller hændelser, der kan have betydning for Danmarks sikkerhed.

Når Politiets Efterretningstjeneste modtager oplysninger fra en udenlandsk efterretningstjeneste, gennemfører tjenesten efter omstændighederne en nærmere undersøgelse for at kunne vurdere troværdigheden af oplysningerne.

Oplysningerne vil i den forbindelse blive sammenholdt med den viden, som Politiets Efterretningstjeneste allerede måtte være i besiddelse af, eller som efterretningstjenesten kan tilvejebringe ved andre undersøgelser. Det vil også kunne være relevant at søge oplysningerne yderligere belyst gennem henvendelser til andre af tjenestens samarbejdspartnere.

Derudover vil Politiets Efterretningstjeneste ofte have anledning til at rette fornyet henvendelse til den udenlandske efterretningstjeneste, som har videregivet oplysningerne, med henblik på at få oplysningerne yderligere præciseret – herunder for at søge klarlagt, hvordan oplysningerne er tilvejebragt.

Politiets Efterretningstjeneste har samtidig påpeget, at efterretningstjenester af hensyn til bl.a. kildebeskyttelse sædvanligvis er meget tilbageholdende med at udtale sig om, hvordan oplysninger er tilvejebragt.

Politiets Efterretningstjeneste har således oplyst, at det ved udveksling af oplysninger mellem efterretningstjenester som altovervejende hovedregel ikke fremgår, hvordan oplysningerne er tilvejebragt. Politiets Efterretningstjeneste kan derfor i sagens natur ikke udelukke, at tjenesten kan have modtaget oplysninger fra samarbejdspartnere, der eventuelt kan hidrøre fra de et særligt fangeprogram eller lignende. Men det er altså ikke noget, Politiets Efterretningstjeneste har haft nogen viden om.

5. I den sammenhæng vil jeg gerne benytte lejligheden til at fremhæve det, som jeg tidligere har redegjort for i bl.a. flere folketingsbesvarelser:

Nemlig, at oplysninger, der er fremkommet under tortur, ikke vil kunne anvendes som bevis under en retssag ved en dansk domstol – medmindre da, der er tale om en straffesag mod en person, der er tiltalt for at være ansvarlig for torturen.

Udtalelser afgivet under tortur er med andre ord uden nogen som helst bevisværdi.

Der er derimod ikke regler om tilsvarende begrænsninger i politiets – herunder Politiets Efterretningstjenestes – anvendelse af oplysninger som led i efterforskningsarbejde.

Politiet skal selvfølgelig overholde kravet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 3 om forbud mod tortur mv. i forbindelse med efterforskningen af en straffesag.

Det indebærer bl.a., at dansk politi – herunder Politiets Efterretningstjeneste – selvsagt ikke under afhøring må anvende metoder i strid med bestemmelsen. Og man må naturligvis heller ikke opfordre til eller anmode andre om at udøve tortur for at fremskaffe oplysninger til brug for dansk politi.

Bestemmelsen i Menneskerettighedskonventionens artikel 3 er efter Justitsministeriets opfattelse ikke til hinder for, at dansk politi under efterforskning af en forbrydelse kan anvende oplysninger, som der er mistanke om, at andre landes myndigheder muligvis har fremskaffet ved anvendelse af handlinger i strid med artikel 3.

Som et eksempel på problemstillingen kan jeg nævne den situation, at politiet får et tip fra en udenlandsk kilde om, at bestemte personer i Danmark indgår i en terrorcelle, der planlægger en terrorhandling.

Selv om politiet har en mistanke om, at oplysningerne muligvis kan være fremkommet ved tortur, skal politiet i et sådant tilfælde jo ikke bare sidde med armene over kors – men tværtimod både kan og skal forsøge at undersøge sagen nærmere og i givet fald forsøge at forhindre terrorhandlingen.

Det går jeg ud fra, at vi alle kan blive enige om.

Det siger sig selv, at hvis dansk politi har mistanke om, at informationerne er fremkommet ved tortur, skal politiet agere med skepsis, men politiet vil naturligvis ikke være forhindret i at forsøge at afklare, om der er noget om sagen.

Men dét forhold, at politiet efter dansk og international ret altså ikke er afskåret fra at gøre brug af oplysninger, der eventuelt kan være fremkommet ved andres brug af tortur, indebærer naturligvis absolut ingen form for accept af eller tilslutning til tortur begået af myndigheder i andre lande. Det vil jeg gerne understrege.

Jeg vil også gerne understrege, at jeg som sagt har fuld tillid til, at Politiets Efterretningstjenestes samarbejde med udenlandske samarbejdspartnere sker på en retssikkerhedsmæssigt fuldt betryggende måde.